

เก้าอี้มหัศจรรย์ Surprise Magic Chair

พรพิมล รักพงษ์ไทย ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี
พัชรา เทพทิพย์ ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี

บทคัดย่อ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เด็กเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ ในหลายประเทศล้วนมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกเกิด-5 ปี ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต โดยมีพ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม-กระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย

จากข้อมูลเด็กที่มารับบริการ ที่ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี ปี 2561 วัย 9 เดือน พบว่าเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ด้านการเคลื่อนไหว ร้อยละ 48.59 มากกว่ารายด้านอื่นๆ และจากรายงานของสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ ปี2560 พบสงสัยล่าช้า ร้อยละ 40.17 ซึ่งมากกว่ารายด้านอื่นเช่นกัน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมการเล่นดู จากปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการคิด“เก้าอี้มหัศจรรย์”ขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการโดยประยุกต์มาจากวัสดุที่หาง่ายในบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 4-12 เดือน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคลากรที่ใช้ นวัตกรรมนี้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่ได้ทดลองใช้

กระบวนการสร้างนวัตกรรม

พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่หาง่ายในบ้าน มาเป็นอุปกรณ์ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวให้สมวัย

วิธีดำเนินงาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการเด็กด้านที่มีปัญหามากที่สุดในช่วงวัย 4- 12 เดือน
2. พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่จะใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 4-12 เดือน
3. กำหนดรูปแบบในการใช้นวัตกรรม
4. ประเมินผล

ผลสำเร็จของนวัตกรรม

ผลการทดสอบประสิทธิภาพเมื่อนำรูปแบบนวัตกรรม “เก้าอี้มหัศจรรย์” มาใช้พบว่าเด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว สงสัยล่าช้าร้อยละ 39.13 ลดลง ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจภาพรวม ร้อยละ 96.25 และ 42.86 ตามลำดับ

แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด

นำไปกับโรงพยาบาลในเครือข่ายสุขภาพ

บทนำและวัตถุประสงค์

การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพของประชาชนที่สำคัญด้านหนึ่งที่เป็นรากฐานสำคัญของประเทศชาติ คือ การเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณภาพด้วยนโยบายต่างๆ เช่นการตั้งครุฑคุณภาพ การส่งเสริมการเกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ ลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย การขับเคลื่อนนโยบายเรื่อง มหัศจรรย์ 1000 วันแรกของชีวิต การส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กเติบโตด้วยโภชนาการที่ดีและพัฒนาการสมวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มมีการพัฒนาในด้านต่างๆอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เหมาะสมและการส่งเสริมพัฒนาการที่ดีในแต่ละด้านจะช่วยให้เด็กนั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพภายในอนาคต

ดังนั้นการส่งเสริมด้านพัฒนาการเด็กจึงมีความสำคัญในด้านการส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย เกิดการเรียนรู้อย่างสมดุลเหมาะสมกับวัยและมีความสุข โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจและเข้าใจลูกในทุกๆด้าน ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองสามารถทำได้ง่ายๆตั้งแต่วันแรกที่ลูกลืมตาเพียงแค่นี้ใจ ให้เวลา มีทักษะและตระหนักความสำคัญในเรื่องของการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพเพื่อเป็นการสร้างรากฐานชีวิตที่ดีและมั่นคงให้ลูกในอนาคต แต่สถานการณ์ในปัจจุบันจากการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี สังกัดกรมอนามัย(คลินิกสุขภาพเด็กดีและคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ) พบว่าเด็กวัย 4-12 เดือน ประสบปัญหาพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) สงสัยล่าช้าจำนวนมากเนื่องจากในหนึ่งครอบครัวของไทยปัจจุบันมีลูกน้อย ส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูด้วยการอุ้มตลอด โดยเด็กไม่ได้รับโอกาสในการฝึกกล้ามเนื้อ มีการเลี้ยงดูค่อนข้างตามใจซึ่งมีผลต่อพัฒนาการในทุกๆด้าน จึงศึกษาปัญหาจากการปฏิบัติงาน เพื่อหาอุปสรรคและพัฒนา “เก้าอี้มหัศจรรย์” ซึ่งใช้อุปกรณ์ที่จัดหาง่าย สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย ในครอบครัวมาใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการลูกน้อยในแต่ละครอบครัวให้เห็นเป็นรูปธรรม รวมทั้งนำเสนอประติมากรรมนี้ไปใช้สอนในโรงเรียนพ่อแม่ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 4-12 เดือน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคลากรในการใช้ เก้าอี้มหัศจรรย์ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่ได้ทดลองใช้เก้าอี้มหัศจรรย์ ในคลินิกสุขภาพเด็กดี

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้ปกครองเด็กอายุ 4-12 เดือน
- เจ้าหน้าที่ที่คัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- ผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาล่าช้าด้านการเคลื่อนไหวที่ยังไม่สามารถทรงตัวได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กได้รับการส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่
2. เด็กได้รับการส่งเสริมใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
3. เด็กเกิดการเรียนรู้การฝึกทรงตัวในการนั่งเก้าอี้
4. เด็กเกิดการเรียนรู้สัมผัสกับผู้ปกครองขณะเล่นได้สนุกสนาน
5. เด็กเกิดทักษะและกระบวนการคิดและจินตนาการ

กระบวนการสร้างนวัตกรรมและพัฒนา

1. สร้างความเข้าใจในสถานการณ์และสาเหตุปัญหาปัจจุบันในการเลี้ยงลูก

-ปัญหาด้านเศรษฐกิจของหลายครอบครัว ส่งผลให้พ่อแม่ไม่มีเวลาในการดูแล กระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาการลูก

-ขาดทักษะในการกระตุ้นพัฒนาการลูก เช่น การเล่นเกม การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การเล่านิทาน

2. ออกแบบนวัตกรรมโดยพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ยึดหลัก

-ประหยัดค่าใช้จ่าย/หาง่าย

-นำวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว มาใช้ใหม่ได้(Reuse)

-ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่/การทรงตัว กล้ามเนื้อมัดเล็ก ฯลฯ

วิธีดำเนินงาน

1.อธิบายให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการฝึกกระตุ้นพัฒนาการลูก

2.นำเก้าอี้มัลติจรรยมาให้เด็กนั่ง โดยมีผู้สอนคอยประกบเด็กให้นั่งบนเก้าอี้

3.ให้ผู้ปกครองทดลองฝึกเด็กนั่งด้วยตนเอง

4.แนะนำให้ผู้ปกครองร้องเพลง ขวณลูกเล่น หรือหาหนังสือนิทานมานั่งเล่าให้ลูกฟังเพื่อกระตุ้น

จินตนาการและสัมผัสภาพ

5.ชวนลูกพูดคุยเป็นการกระตุ้นเด็กด้านภาษา

6.จับกริ่งหรือของเล่นให้เด็กฝึกถือของเป็นการกระตุ้นกล้ามเนื้อมัดเล็กและการได้ยิน

7.กระตุ้นการใช้กระจกเพื่อกระตุ้นการมอง การจดจ่อ พัฒนาสมองและการสื่อสาร

วิธีการผลิต

อุปกรณ์ที่ใช้

1.กรรไกร

2.คัตเตอร์

3.กาวร้อน

4.เทปใส

5.เก้าอี้ 1 ตัว ราคา 100 บาท

6.ลังเปล่า จำนวน 2 ลัง

7.กระดาษห่อของขวัญ จำนวน 3 แผ่น

8. โฟม

9. พรหม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.เตรียมอุปกรณ์

2.นำลังเปล่ามาวัดให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ และเหมาะสมตามวัย พร้อมทั้งไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

3.นำลังเปล่ามาต่อให้เป็นรูปทรงตามที่วางแผนไว้

โดยใช้การร่อนเป็นตัวเชื่อมกระดาศ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับลัง

4.เมื่อได้รูปทรงตามที่ต้องการแล้ว นำวัดเพื่อทำฝาของกล่องให้ได้ขนาดตามที่กำหนดไว้ และตัดฝาปิดกล่องให้ได้รูปทรง

5.นำกระดาศห่อของขวัญที่เตรียมไว้ มาห่อกล่อง และฝาที่ได้รูปทรงตามที่ต้องการแล้ว

6.จากนั้นวางพรมหรือผ้ามารองบริเวณด้านล่าง

7.นำเก้าอี้ที่เตรียมไว้มาใส่ลงในกล่อง จัดวางให้ได้รูปแบบ

การพัฒนาต่อยอด

หลังการใช้พบว่า ของเดิมเป็นกระดาศไม่สะดวกในการทำความสะดวก จึงมีการปรับปรุงใช้ผ้าพลาสติกที่มีหลากสีเพื่อสะดวกในการเช็ดทำความสะอาด และเพิ่มความสนใจให้กับเด็กมีการติดกระดาศเด็กเล่นเพื่อกระตุ้นการมอง การจดจ่อ พัฒนาสมองและการสื่อสาร เปลี่ยนจากพรมรองเท้าเป็นแผ่นยางพลาสติกนุ่มนวลเพื่อทำความสะอาดง่าย

ผลสำเร็จของนวัตกรรม ประเมินผล/คุณค่าของนวัตกรรม

หลังจากได้มีการทดลองใช้นวัตกรรม “เก้าอี้หัดศรรย” ตั้งแต่ 1 มกราคม 2562 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2562 เก็บข้อมูลความพึงพอใจในการใช้เก้าอี้หัดศรรย ส่งเสริมพัฒนาการลูกน้อย มีผู้ตอบแบบสอบถาม 80 ราย เป็นเพศหญิง 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 เพศชาย 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วง 16-47 ปี

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจในภาพรวมต่อการใช้นวัตกรรม “เก้าอี้มหัศจรรย์”
ของผู้ปกครองเด็ก

ด้านประโยชน์ การใช้สอย	ระดับความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม									
	มากที่สุด(5)		มาก(4)		ปานกลาง (3)		น้อย(2)		น้อยที่สุด(1)	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
-ใช้สะดวก	75	93.75	5	6.25	-	-	-	-	-	-
-ทำความสะอาดง่าย	66	82.50	14	17.50	-	-	-	-	-	-
-ปลอดภัย	66	82.50	14	17.50	-	-	-	-	-	-
-มีสีสันสวยงามน่าใช้	73	91.25	7	8.75	-	-	-	-	-	-
-ขนาดเหมาะสม	75	93.75	5	6.25	-	-	-	-	-	-
-แข็งแรงทนทานใช้งาน	58	72.50	22	27.50	-	-	-	-	-	-
-ความพึงพอใจภาพรวม	77	96.25	3	3.75	-	-	-	-	-	-

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อภาพรวมระดับมากที่สุด 77คน คิดเป็นร้อยละ 96.25 มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.87 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละ ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการใช้นวัตกรรม “เก้าอี้มหัศจรรย์”
ของเจ้าหน้าที่

ด้านประโยชน์ การใช้สอย	ระดับความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม									
	มากที่สุด(5)		มาก(4)		ปานกลาง(3)		น้อย(2)		น้อยที่สุด(1)	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
-ใช้สะดวก	2	28.58	3	42.86	1	14.28	1	14.28	-	-
-ทำความสะอาดง่าย	-	-	1	14.28	2	28.58	1	14.28	3	42.86
-ปลอดภัย	2	28.58	4	57.14	1	14.28	-	-	-	-
-มีสีสันสวยงามน่าใช้	2	28.58	4	57.14	-	-	-	-	1	14.28
-ขนาดเหมาะสม	3	42.86	3	42.86	1	14.28	-	-	-	-
-แข็งแรงทนทานใช้งาน	2	28.58	3	42.86	1	14.28	1	14.28	-	-
-ความพึงพอใจภาพรวม	3	42.86	1	14.28	3	42.86	-	-	-	-

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อภาพรวมระดับมากที่สุด จำนวน 3 คน ระดับปานกลาง จำนวน3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ละ 42.86 เท่ากัน คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ ควรมีฝ่ายกันเปื้อนเพื่อสะดวกในการทำความสะดวก

ผลสำเร็จของนวัตกรรม

1. พ่อแม่ผู้ปกครองพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมเก้าอี้มหัศจรรย์
2. นวัตกรรม “เก้าอี้มหัศจรรย์” กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการทรงตัวโดยการนั่งได้ดีขึ้นจากการสำรวจไม่พบ เด็กมีพัฒนาการเสี่ยงล่าช้าด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
3. เจ้าหน้าที่ได้มีอุปกรณ์ในการฝึกกระตุ้นเด็ก

4. พ่อแม่มีทักษะ/ตระหนัก/เห็นความสำคัญของการกระตุ้นพัฒนาการลูกด้วยตนเอง
5. พัฒนารูปแบบการส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยการพัฒนาลักษณะที่ประหยัด/สะดวก/หาง่าย

แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด

การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ “เก้าอี้มหัศจรรย์” อาจใช้เป็นต้นแบบในการใช้เป็นสื่อการสอนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง อสม. เจ้าหน้าที่และพยาบาลในเขตบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องในราคาประหยัด สะดวก เห็นผลชัดเจนในการเป็นอุปกรณ์ให้พ่อแม่ในปัจจุบันสามารถใช้เล่น-สอน-สร้างปฏิสัมพันธ์กับลูก โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพ่อหลวง(รัชกาลที่ 9)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2556). สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก. นนทบุรี. กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558).คู่มือประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง. นนทบุรี: ทีเอสอินเตอร์พริ้นท์. กระทรวงสาธารณสุข. (2559).คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นนทบุรี ทีเอสอินเตอร์พริ้นท์. กระทรวงสาธารณสุข. (2560).รายละเอียดตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ 2561. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. จินตนา พัฒนพงศ์ธร, ชัยชนะ บุญสุวรรณ และนฤมล ชนเจริญวัชร. (2557).
- พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย.นนทบุรี: สำนัก ส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์. (2558). พินิต โล่เสถียรกิจ, วิดา บุญเลื่อง, ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์, วรรณภา กางกั้น, พรณิชา ชวนคันธรส, แฉ่งน้อย รูปเข้ม และคณะ . (2558).
- สถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี: การทบทวนวรรณกรรม
- Egwutvongsa, S. (2016). Thinking for develop industrial products. Bangkok: Min service supply press printing Juito,
- Juito, S. (2011). Innovation Management. Bangkok: The Office of the University Press, Sukhothaimathirath.
- สถานการณ์พัฒนาการเด็ก. สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย แหล่งข้อมูล: http://nich.anamai.moph.go.th/download/DSPM/random1_12_2017.pdf. ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562
- แก้วตา นพณิศจาริเสศ. การกระตุ้นพัฒนาการเด็กล่าช้าโดยครอบครัวมีส่วนร่วม. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล แหล่งข้อมูล: <http://www.thaipediatrics.org/Media/media-20161207114541.pdf>. ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562
- หนึ่งฤทัย เกื้อเอียด1, ปุณณพัฒน์ ไชยเมธ2 และ สมเกียรติยศ วรเดช2 Nuengruetai Kue-iad1, Bhunyabhadh Chaimay2 and Somkiattiyos Woradet2 นิสิตหลักสูตร วท.ม. (การจัดการระบบสุขภาพ). สถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการของเด็กไทยอายุต่ำกว่า5ปี. คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง1 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง แหล่งข้อมูล: <file:///C:/Users/lenovo-pc/Downloads/112996-Article%20Text-289849-1-10-20180222.pdf>. ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562